

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcijs za dravsko banovino v Ljubljani
Mesečna priloga »Prosvešta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Franciškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vrčamo. Nefrankiranih pism na sprejemamo. Izdaja vsak tretjak. Naročnina letna 60 din za članstvo 80 din. Člani sekcijs J. U. U. plačajo list s članarino. Oglaši po ceniku in dogovoru, davek posebe. Pošt. ček. rač. 11.153. Telefon 45-86

Velikonočni pozdrav

»Ko je Kristus vstal od smrti, je šel takoj k svojim in jih pozdravil z besedami: Mir vam budi! — Rekel je: »Po tem vas bodo spoznali, da se ljubite med seboj! Mir: to naj bi bilo bistveno znamenje krščanskega ljudstva.«

Geslo sedanjega papeža pa je: »Mir je sad pravičnosti.«

Pravičnost zahteva medsebojno spoštovanje, da drug v drugem spoštujemo človeško dostojanstvo, njegovo čast in njegove pravice, ki jih ima od Stvarnika samega. — Pravičnost mora biti osnova sožitja v družini, občini, v državi in med narodi.«

To so besede, ki jih v zanosu krščanske ljubezni do bližnjega naslavljiva ob velikonočnem prazniku na slovensko javnost naše glavno krščansko glasilo.

Gre torej za razorozitev src, za plemenito strpljivost, ki edina more jamiciti za pravično sožitje v narodih in med njimi.

Naše učiteljstvo je pa naša največja bolečina. Učiteljstva, ki šteje za krščansko, je nekako desetina; torej le vsak deseti, ker šteje Slomškova družba izmed 4000 slovenskih učiteljev le približno 400 članov. Ostali nočejo veljati za krščanske in teh je devet desetin. Na splošno ni noben stan tako zagrizen liberalizem kot učiteljski. Znano pa je, da si danes liberalizem in komunizem roko podajata in si med seboj prijazno pomenežkujeta.

In takim ljudem so izročeni nedolžni otroci krščanskih staršev, da naj jih — vzgajajo!

Vsa čast dobremu učiteljstvu! Srečna župnija, občina ali soseska, ki ima dobrega, krščanskega učitelja ali učiteljico! Žal, da je razmeroma malo tako srečnih občin in župnij.

Davno je že znano, da so ravno med učitelji najbolj zagrizeni pristaši liberalizma in najstrastnejši priganjači jenesarske stranke. Zato pa tudi glavni sejavci in razširjevalci brezverstva med ljudstvom.

Očitno zanemarjanje verskih dolžnosti od strani učiteljev in »vzgojiteljev« je veliko pojavljanje za otroke in za vse ljudstvo. Kaj bi rekel na to največji slovenski šolnik Slomšek? Rekel bi, da je taka šola od hudiča, ki si jo je izmisliš, da bi ljudstvo pokvaril. — To vse

so pa besede, ki jih z vehemenco poudarja najbolj razširjen slovenski krščanski tečajni teknik med našim kmetskim prebivalstvom. Posneli smo jih na njegovo prošnjo, češ da bo to zelo koristno. V tem pogledu moramo priznati, da popolnoma soglašamo z njim.

Učitelji nimamo posvetnih dobrin; golemo smo tako rekoč kakor cerkvene miši. Nimamo niti mestnih, niti podeželskih krčem, kjer bi mogli razobesati svoje glasilo, kakor se to dogaja z navedenim tečajnikom. Nismo niti delničarji niti veleposestniki, ampak izmed državnih uslužbencev na vsak način tista panga, ki je deležna »najblagohotnejše« pozornosti znanega dela slovenske javnosti.

Posebne zaščite se res ne moremo veseliti, da o kaki protekciji sploh ne govorimo. Napadani smo na vidnih mestih, kjer nimamo zastopnikov, ki bi nas branili in povedali vsaj kako ponižno besedico v obrambo naše časti in poštenja.

Ne da bi to ne bilo mogoče, saj smo pred kratkim bili priča, ko je kompetenten zastopnik oblasti ugotovil, da gre hvala učiteljskemu udejstvovanju, če je naše ljudsko šolstvo danes zgrajeno do tega obsegata in te višine. Toda podoba je, da je bilo rečeno to samo učiteljstvu na uho, da tega ne izve naša javnost, tako rekoč in camera caritatis.

Nismo veleposestniki niti veleindustriji, prav za prav nič »vele«, ampak zelo majhni ljudje, ker se s trpkim občutkom zavedamo, da je naša usoda pač usoda vseh majhnih, ki uživajo v današnji dobi prav posebno protekcijo.

V tem gremem spoznanju nam ne preostaja drugega, kot da se zatečemo pred našimi podi zaščito k naukom vrhovnega poglavarja katoliške cerkve, ki uči, da se bo človeštvo šele takrat približalo krščanstvu, ko bo zavrglo moderno pogansko načelo, da je moč nad pravico in da je nasilje že tudi pravica in zakon.

Kajti o marsičem smo že prepričani, da bi pa bili brez vsakršne pravice — vsaj ta raih dvom nam še pustite, če so vaša usta že tako polna gneva in moralnega disgnata nad sedanjo pogansko dobo.

Naša moč

Veselje in sproščenost je zajela vse one, ki vodijo od nekdaj borbo proti granitni trdnosti naše organizacije v trenutku, ko so hravski tovariši radi novega položaja, zapustili našo organizacijo.

Novi nastali položaj ni v ničemer skrušil našo moč. Smo organizacija, ki samo zahteva človečanske pravice za svoj stan, organizacija, ki se je rodila iz golih potreb in zato je danes slej ko prej upravičena, da obstoja. Slovenski učitelji bodo tudi v bodoče znali ceniti in čuvati njeno moč, ker ne želijo priti v dobo brezpravnega učitelja - cerkovnika.

Učiteljska organizacija je mnogim trn v peti, ker jim njenja velika moč pokvarila mnoge račune. Zavedajo se, da je ona sok, da je moč ponižanim in razčlenjenim članom, da je ona ogrodje konstatacij današnjega slabega socialnega in gospodarskega življenja. In prav ta dinamika naše organizacije je ona privlačna sila za članstvo, a obenem kamen spotike vsem onim, ki bi radi, da jim je učiteljstvo prepričeno na milost in nemilost. Vse, kar organizacija dela, dela iz človekove ljubja do lastnih članov. Pri tem pa imajo korist tudi oni učitelji, ki stojijo izven naših vrst in ki jih lahko imenujemo paraziti organizacijskega telesa. Organizacija dela, oni pa so deležni uspehov prav tako kakor organizirani člani. Moč organizacije je velika, a bila bi še večja, če bi bili prav vsi učitelji njeni člani.

Tovariši, tovarišice — zavedajmo se, da smo učitelji združeni v organizaciji sila, s katero morajo računati oni, od katerih terjamо pravice. Neupravičene napade na slovensko učiteljstvo (»s častnimi izjemami«) bomo zmožni parirati samo pod okriljem močne

organizacije in s pomočjo njenega organa. Bodimo prepričani, da bi se nikdo od onih, ki hočejo prikazati slovensko učiteljstvo našemu narodu kot velikega škodljivca, ne bi niti obregnil ob našo organizacijo, če bi ne vedel, da je prav ona trdna in neupogljiva hrbtenica (ali kakor nekateri pravijo »potuh«) slovenskega učiteljstva. V organizaciji je moč, v njej je zmaga.

Še mnogo imamo nerešenih vprašanj. Kje je stalnost? Zakaj nam je ne dajo? Izenačenje prejemkov poročenih učiteljev z neporavnanim je vprašanje, ki samo na sebi ponižuje stan. Povišanje naših prejemkov je karakteristično vprašanje sedanje dobe. Napredovanja pa postajajo vprašanje, ki nam da vedno več misli. Vsa ta vprašanja bomo rešili v okviru močne organizirane sile, s katero bodo morali računati oni, ki jim je slovenski narod pri sreči.

Naša organizacija je morala prebiti od svojega postanka pa do danes mnogo bojev za dobrobit svojega članstva. So bile ere, ko bi posameznik moral obupati; organizacija pa je srečno prenesla udarce in izvojevala boje za naše pravice. Zato ravno slovenskega učiteljstva ne strašijo neutemeljeni napadi iz raznih tribun, ker prvič ve, da dela za dobrobit slovenskega naroda, in drugič, ker se zaveda, da ga ščiti močna organizirana sila.

Na koncu moramo ponovno izjaviti, da zastopamo načelo prave stanovske politike in nič drugega. Vse, kar nam nekateri obešajo iz razlogov, ki nam jih je že večkrat prinesel »Učiteljski tovareš«, so izmišljotine, porojene v glavah onih, ki bi od njih radi imeli dobro konjunkturo sebi v korist in narodu v škodo.

K.

Šolstvo in prosveta v dravski banovini

Iz poročila v bankskem svetu

(Nadaljevanje)

Učiteljišča

V prvi razred obh državnih učiteljišč se je smelo letos vpisati po 80 učencov in 40 učenk, v zasebnih v Mariboru in Škofji Loki pa po 35 učenk. Učencev se je vpisalo premo, zato je v Mariboru samo 1 oddelek učencev, v Ljubljani pa je bilo sprejetih v dopolnitve manjkajočih učencev 23 učenk.

Državni učiteljišči imata letos vseh 5 letnikov in v 13 oddelkih 264 učencev in 141 učenk, skupaj torej 405.

Zasebna učiteljišča poslujejo letos v Ljubljani, Mariboru in Škofji Loki ter imajo v 8 oddelkih 157 učenk.

Manjkajoče učiteljstvo je bilo državnim učiteljiščem dodeljeno s srednjih šol.

STROKOVNO SOLSTVO

Gospodinjske šole

Strokovno šolstvo, ki je v ožji zvezi s prosvetnim oddelkom, obsega 7 gospodinjskih šol in sicer iste kot lani.

Vse te šole so se v letu 1938/39. po večini uredile po uredbi o gospodinjskih šolah z dne 31. marca 1937. Težava je le z zasedbo učiteljskih mest, ker omenjena uredba ne dovoljuje, da bi bile nameščene na te šole ab-

solutne višje gospodinjske šole dr. Kreka, dokler nimajo dve leti praktičnega dela v državnih gospodinjskih tečajih in praktičnega izpita. Takih tečajev pa doslej v naši banovini ni bilo. Šele letos so bili dovoljeni na Javorniku, v Dolenjem Logatcu in Makolah. Več prošenj ni bilo mogoče ugodno rešiti zaradi pomanjkanja kredita. Po zagotovilu ministra proslete pa bo ustrezno več prisnjam, čim bo denar na razpolago.

Občine, ki prosijo za tečaje, se morajo zavezati, da bodo skrbe za kurjavo, razsvetljavo, stanovanje učiteljev, primerne prostore in dovoljno število rednih učen.

Za izobrazbo gospodinj pa skrbe tudi razna ženska društva s prirejanjem gospodinjskih, zdravstvenih, šivalnih in drugih tečajev v svojem področju.

Listi

Med našim ljudstvom je časopisje tako razširjeno, da je malo družin, ki ne bi imelo vsaj enega lista, znak, da je postal čitanje listov pri nas živa potreba. Tej želi ustrezati v naši banovini 226 raznih listov, izmed katerih jih izhaja dnevno 7, 3krat na teden 2, 2krat na teden 2, tedensko 24, 3krat mesečno 2, 2krat mesečno 20, mesečno po enkrat 119, 10krat letno 9, 8krat letno 3, 6krat letno 11, 4krat letno 19 in enkrat letno 7.

Poleg teh listov izhajata še dva v drugih banovinah, 19 jih je pa v tujini, največ v Ameriki.

Med vsemi listi je 31 političnih, 36 stavnih, 37 nabožnih, 16 literarno kulturnih, 16 znanstvenih, 35 strokovnih, 14 mladinskih; drugi so razne vsebine.

V tem letu je prenehalo izhajati 5 listov.

Knjižnice

Vzgojno delo šole dopolnjujejo ljudske knjižnice, ki so raznim stanovom prava visoka šola, saj izposodi nekatera v enem letu prav lepo število knjig.

Željo našega ljudstva po izobrazbi dokaže veliko število teh knjižnic in ogromna zaloga knjig vseh vrst: leposlovnih, poučnih, znanstvenih in drugih.

Po stanju 1. avgusta 1939. imamo v naši banovini:

k n i ž n i c	knjig	izposojenih
1. šol. mladinskih	952	264.795
2. učiteljskih	927	467.005
3. okrajnih učit.	34	40.164
4. društvenih	465	224.563
5. javnih	388	364.812
6. znanstvenih	25	710.717

S k u p a j . 2.791 2.072.056 1.526.111
(Dalje prihodnji).

Uredba o osebnih dokladah državnih upokojencev

M. s. br. 319 z dne 8. marca 1940 (Službene novine br. 57 z dne 11. marca 1940.), ki stopi v veljavo 1. aprila 1940.

Clen 1.

1. S členom 1. te uredbe je izpremenjen čl. 2. uredbe o osebnih in rodbinskih dokladah državnih upokojencev št. 37.600/I - 1935 in se glas:

»Osebnim upokojencem, ki jim je bila odmerjena pokojnina po zakonskih predpisih, ki so dobili obvezno moč pred 1. septembrom 1923., pripada mesečna osebna doklada v dinarjih, in to:

Glej tabelo A na 2. strani !

2. ...
3. Člen 4. se menja in glasi: »Osebnim upokojencem iz čl. 2., ki prejemajo popolne prejemke položaja, s katerega so bili upokojeni, pripada mesečno osebna doklada:

Glej tabelo B na 2. strani !

Odstavek 3. člena 4. se ukinja.

4. Člen 5. se izmenja in glasi:

(1) »Rödbinskim upokojencem, ki jim je odrejena rodbinska pokojnina po prejemkih po zakonskih predpisih, ki so dobili obvezno moč pred 1. septembrom 1923., pripada mesečna osebna doklada v dinarjih, in to: a) za družino uradnika v I. 650, II. 550 in III. drag. razredu 500 din.

»Vsi zahtevki po tej uredbi zastarajo v letu dni, računajoč od dneva otvoritve računskega leta, v katerem bi morali biti izplačani.«

12. V členu 31. se menja odstavek (2) in se glasi:

»Dejanja iz predhodnega odstavka zastarajo, in to: v pogledu izgube pravice do doklade v 1 letu, a v pogledu nepravilno prejetih dokladov v 10 letih.«

13. V členu 32. se ukinja odstavek (2).

14. Pooblašča se minister finanč, da objavi prečiščeno izdajo uredbe o osebnih in rodbinskih dokladih drž. upokojencev.

Člani 2.—4. se nanašajo na saobračajno osebje.

Člen 5.

Hčerke drž. uradnikov, ki uživajo po zakonskih predpisih rodbinsko pokojnino tudi po polnoletnosti, ne smejo po polnoletnosti uživati na ime skupnih pokojninskih prejemkov več od: 2000 din mesečno, ako uživa pokojnino hči kot edini uživalec, 2500 din mesečno, ako uživata pokojnino dve hčerki, in 3000 din mesečno, ako uživajo pokojnino tri ali več hčer.

Ce so med hčerkami — uživalkami rodbinske pokojnine — maloletne, pripadajo pokoj-

ninski prejemki po zakonskih predpisih, dokler ne postane poslednja polnoletna, ko nastopijo odredbe I. odstavka tega člena.

Člen 6. velja za oficirje in njih rodbine.

Člen 7.

Neomoženim hčerkam državnih uslužbencev, ki po zakonih, ki so dobili obvezno moč pred 1. aprilom 1931., izgube pravico do pokojnine odnosno vzgojnje in gotovo starostno dobo in ni zakonske osnove za nadaljnje izplačevanje pokojnine odnosno življenske rente, milostne oskrbne ali pomoči, more pristojni minister odnosno ban banovine Hrvatske v soglasnosti ministra finanč priznat pomoč 250 do 500 dinarjev mesečno brez pravice na doklade, ako nimajo drugih sredstev za vzdrževanje.

Pravico do podpore izgube: 1. če dobe 2 kratne dohodke od imovine ali osebnega dela, 2. z možitvijo, 3. z izgubo državljanstva, 4. z obsodbo na zapor daljši od 6 mesecev, 5. z vstopom v državno ali samoupravno službo, dokler ta traja. Ce si pridobe v službi pravico do pokojnine ali pomoči, ne morejo uživati tudi pomoči po tej uredbi, temveč imajo pravico samo do ene pomoči, za katero se odločijo.

Ta pomoč obremenjuje državni proračun, razdelek »penzije in invalidske podpore«.

Tabela A

Zap. št. Onim, ki so upokojeni	Z letno pokojnino v dinarskih ali kronah	Sedaj			Prej			Sedaj v eč			
		v drag. razredu	I.	II.	III.	v drag. razredu	I.	II.	III.	I.	II.
1. z 20 ali manj leti službe, vštete za po- kojnino, ne glede na šolsko izobrazbo	do 2999 od 3000 „ 4999 „ 5000 „ 6999 „ 7000 in več	980, 850, 750 1100, 950, 850 1320, 1110, 950 1540, 1300, 1100	980, 850, 750 1100, 950, 850 1320, 1100, 950 1540, 1300, 1100	—	—	—	—	—	—	—	—
2. z več kot 20 leti službe, ne glede na šol. izobrazbo	do 2999	1300, 1100, 990	1300, 1100, 990	—	—	—	—	—	—	—	—
3. z več kot 20 leti službe, a brez popol- ne fakult. izobrazbe	od 3000 do 4999 „ 5000 „ 6999 „ 7000 in več	1500, 1300, 1100 1900, 1700, 1500 2200, 2000, 1700	1500, 1300, 1100 1750, 1500, 1300 2000, 1750, 1500	—	—	—	—	—	—	—	—
4. z več kot 20 leti službe, s popolno fakultet. izobrazbo	od 3000 do 4999 „ 5000 in več	1900, 1700, 1500 2200, 2000, 1700	1500, 1300, 1100 1900, 1700, 1500	400, 400, 400 300, 300, 200	—	—	—	—	—	—	—
5. z več kot 30 leti službe, s popolno fakultet. izobrazbo	od 3000 do 4999 „ 5000 in več	2200, 1900, 1700 2500, 2200, 1900	1500, 1300, 1100 1900, 1700, 1500	700, 600, 600 600, 500, 400	—	—	—	—	—	—	—
6. iz zvanja zvaničnikov ali temu odgovarjajo- čega zvanja	brez ozira na višino pokojnine	700, 600, 550	650, 550, 500	50	50	50	—	—	—	—	—
7. iz zvanja služitelja ali temu enakega	brez ozira na višino pokojnine	650, 550, 500	650, 550, 500	—	—	—	—	—	—	—	—

Tabela B

		sedaj:			prej:			sedaj več:		
		do 2999	1600, 1400, 1200	1870, 1540, 1320	1600, 1400, 1200	1870, 1540, 1320	—	—	—	—
1. uradnikom brez ozi- ra na šol. izobrazbo	od 3000 „ 4999	1870, 1540, 1320	1870, 1540, 1320	—	—	—	—	—	—	—
2. uradnikom brez po- polne fakultetne iz- obrazbe	od 5000 do 6999 „ 7000 „ 8999 „ 9000 dalje	2200, 1760, 1430 2600, 2200, 1900 2800, 2400, 2100	2200, 1760, 1430 2300, 1980, 1650 2450, 2100, 1760	—	—	—	—	—	—	—
3. uradnikom s popol- no fakultetno iz- obrazbo	od 5000 do 6999 „ 7000 „ 8999 „ 9000 dalje	2600, 2200, 1900 2800, 2480, 2150 3000, 2700, 2500	2200, 1760, 1430 2300, 1980, 1650 2450, 2100, 1760	400, 340, 470 500, 500, 500 550, 600, 740	—	—	—	—	—	—
4. zvaničnikom		970, 850, 800	850, 800, 750	120, 50, 50	—	—	—	—	—	—
5. služiteljem		850, 800, 750	750, 700, 650	100, 100, 100	—	—	—	—	—	—

Tabela C

		sedaj:			prej:			sedaj več:		
		do 1199	980, 850, 750	980, 850, 750	—	—	—	—	—	—
od 1200 „ 2199	1100, 950, 850	1100, 950, 850	1100, 950, 850	—	—	—	—	—	—	—
„ 2200 „ 2999	1320, 1100, 950	1320, 1100, 950	—	—	—	—	—	—	—	—
„ 3000 „ 3999	1500, 1300, 1000	1500, 1300, 1000	1100, 950, 850	400, 350, 250	—	—	—	—	—	—
b) za družine zvaničnikov	1700, 1500, 1300	1700, 1500, 1300	1210, 1025, 900	490, 475, 400	50	50	50	—	—	—
c) za družine služiteljev	700, 600, 550	650, 550, 500	650, 550, 500	—	—	—	—	—	—	—

Tabela D

		sedaj:			prej:			več sedaj:		
		—	—	—	—	—	—	—	—	—
a) v I./1., I./2. a in I./2. skupini		100, —	—	100, —	—	—	—	—	—	—
b) v I./3. a skupini		220, —	—	220, —	—	—	—	—	—	—
c) v I./3. skupini		340, 100, —	—	340, 100, —	—	—	—	—	—	—
č) v I./4. a skupini		600, 350, 250	460, 220, 120	140, 130, 130	—	—	—	—	—	—
d) v I./4. skupini		600, 350, 250	460, 220, 120	140, 130, 130	—	—	—	—	—	—
e) v I./5. in II./1. a skupini		650, 400, 300	520, 280, 180	130, 120, 120	—	—	—	—	—	—
f) v I./6. in II./1. skupini		700, 450, 350	580, 340, 240	120, 110, 110	—	—	—	—	—	—
g) v I./7. in II./2. skupini										